

Regionkonferanse
Follo- og Mosseregionen
15.11.23
Ellen S de Vibe
Sivilarkitekt MNAL,
Tidligere byplansjef Oslo

By- og stedsutvikling med kvalitet

Urban Vibes
City Planning &
Design Consulting

Innhold

- Stedet i og med landskapet
- Stedets rolle og karakter
- Byrom og bygg
- Kommunens rolle

Dømt til vekst eller nedvekst?

Dagbladet 20.09.19

Hvorfor snakker vi om nedvekst?

Fokuset på hvordan vi kan redde miljøet risikerer å bli et privilegert oppgjør med forbruksslaveriet i stedet for å adressere klimakrisens sammenheng med økende sosial ulikhet, flyktningkrise og rasisme.

VEKST-DEBATTEN

Nedvekst er inga løysing

Det er sant at det skjer eit betydeleg overforbruk. Men ein generell nedvekststrategi vil først og fremst råke dei som fra før forbrukar minst og neppe gagne klimakampen.

Harvest Magazine

Kate Raworth

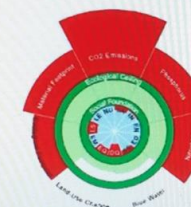

National Doughnuts

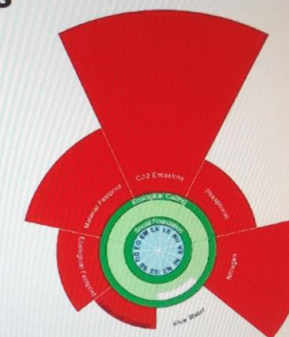
goodlife.leeds.ac.uk

Malawi
\$1,000 pc

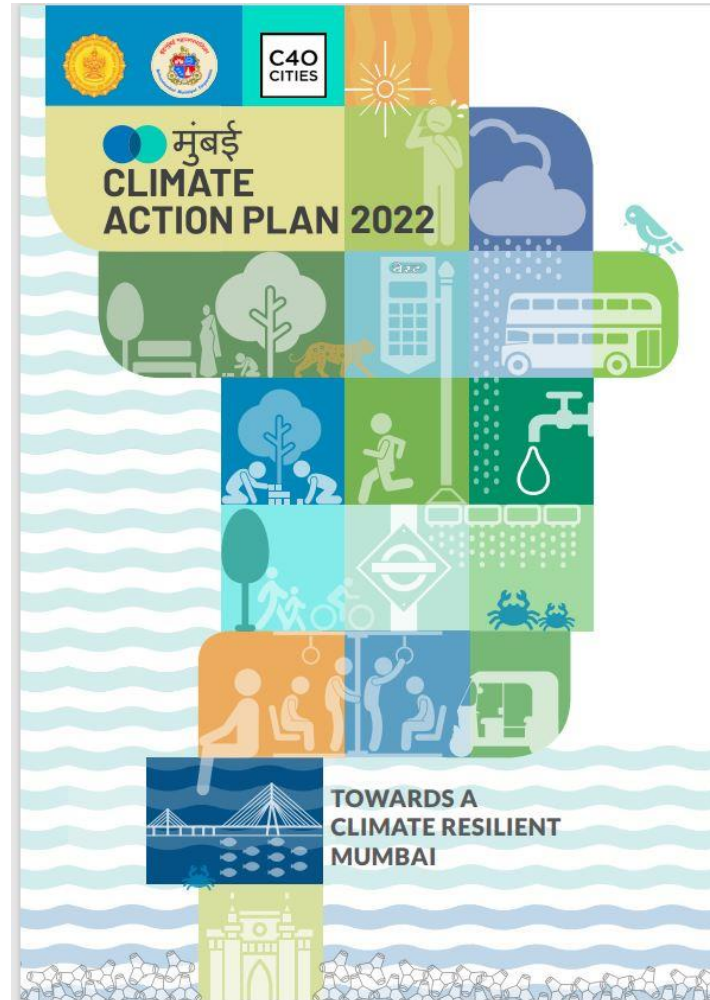
China
\$17,200 pc

Norway
\$69,200 pc

Byen i og med landskapet

Klimabudsjetter del av årsbudsjettet - by og region må ses i sammenheng

5 viktige hensyn i byutviklingen :

- Romlige
- Områdebaserte
- Levekårsfremmende
- Samskapende

OG

- Inkrementelle prosesser

Naturen gir folkehelse

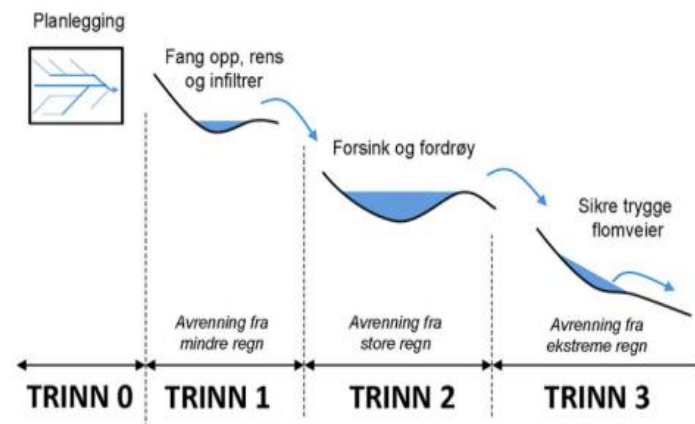

Vasstindbu Romsdalstien

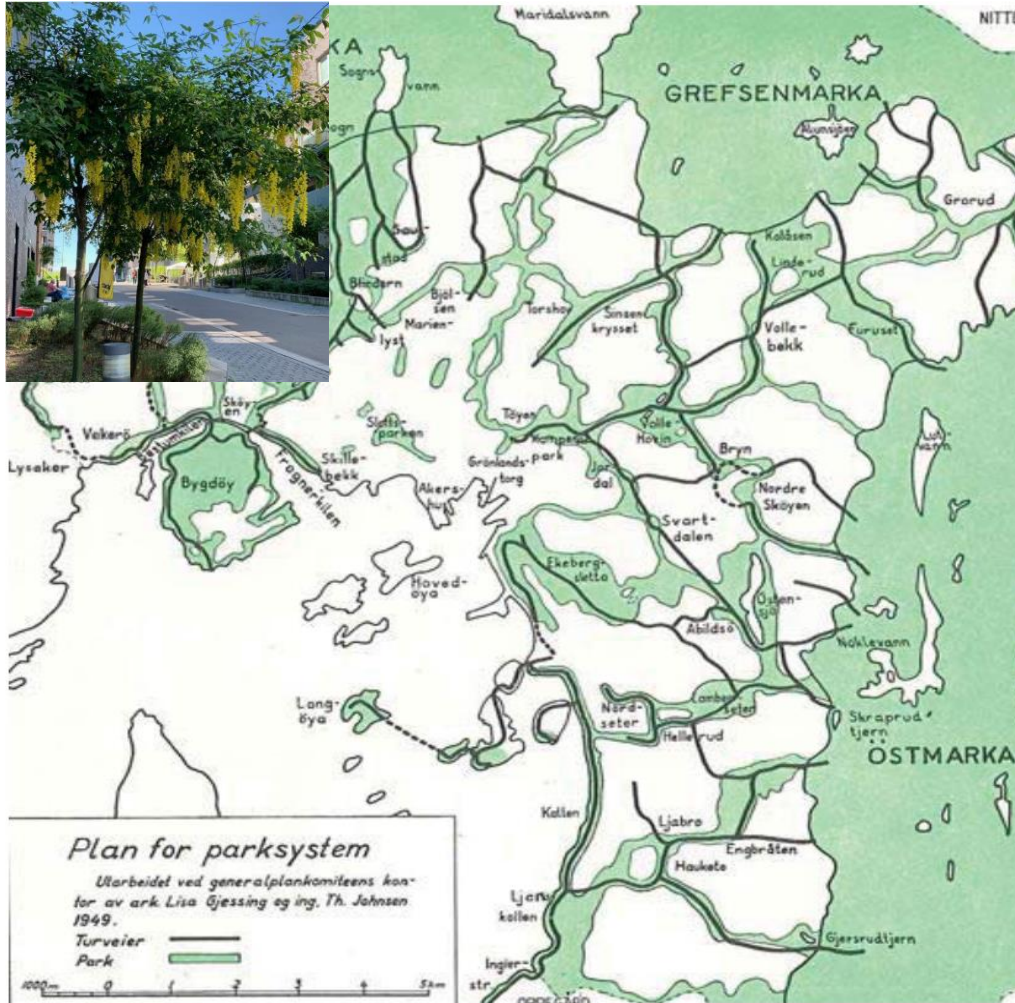
Stovnerårnet, Oslo

Klimatilpasning; hete, flom, elver & marint liv

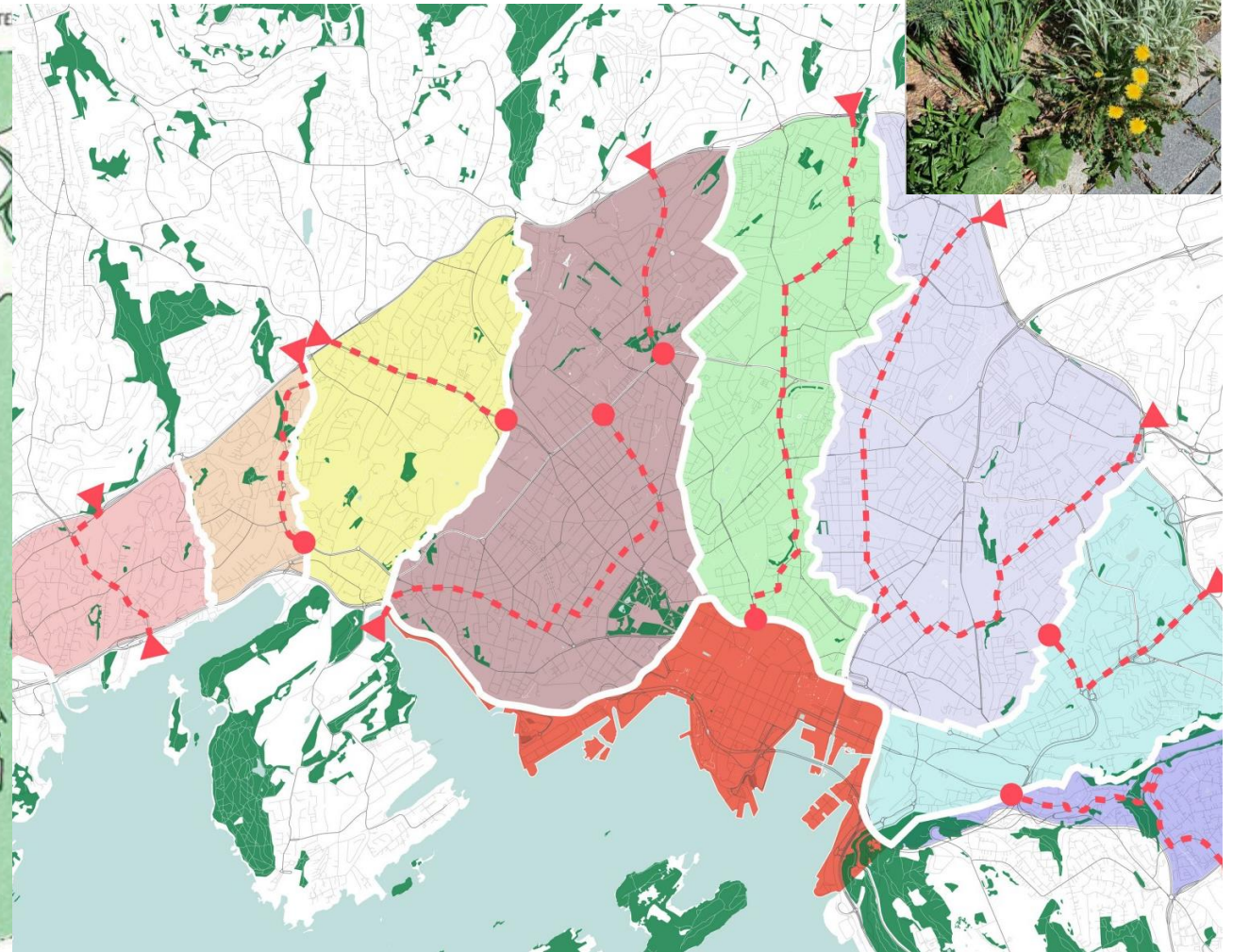

Landskapets ulike skalaer

Foto Målfrid Nyrnes

Oslo parksystemplan 1949

Jaja/BYM: elver blir «superblocks» for trafikkdemping

Naturbaserte systemer (NbS): jobbe *med*, ikke mot naturen

Grorudparken, Oslo

Fytosanering/biologisk rensing:
vierplanter trekker ild 2-3 år
ut forurensning fra grunnen

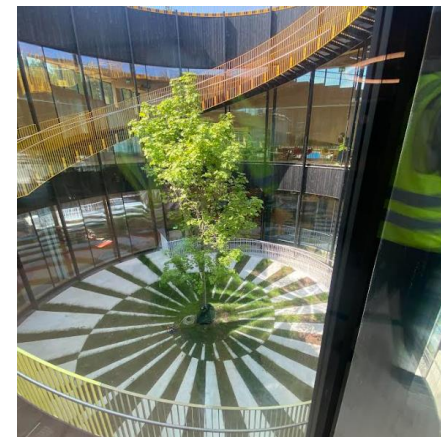
Rewilding the city: Oslotrær & urbant landbruk

Storstilt satsing: I byrådserklæringen for 2019-2023 er det en målsetting om å plante 100 000 trær frem til 2030. Bildet viser utplanting av lommeskog på Ammerud Amfi, høsten 2020, en plantestrategi Oslotrær tester ut i samarbeid med Bymiljøetaten. Foto Ingar Sørensen

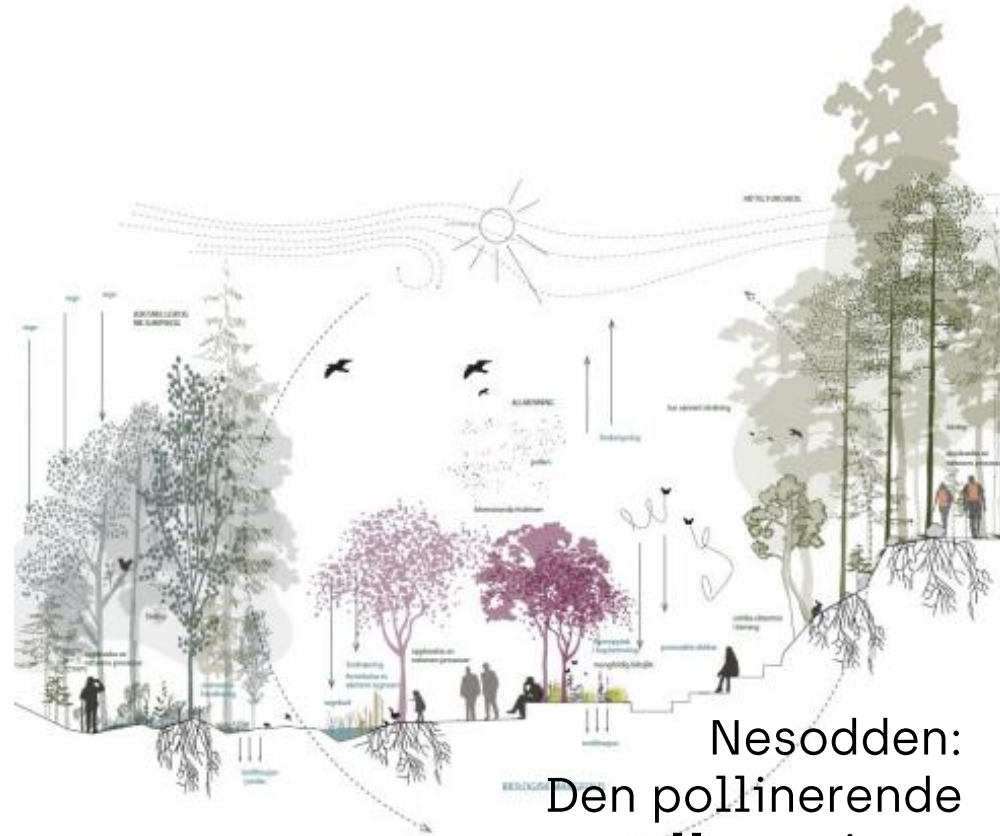
Foto: Oslo kommune

Vestre
BIG arkitekter

Naturen som premis for stedsutvikling: begrens tekniske inngrep & restaurer natur der nettverket er ødelagt

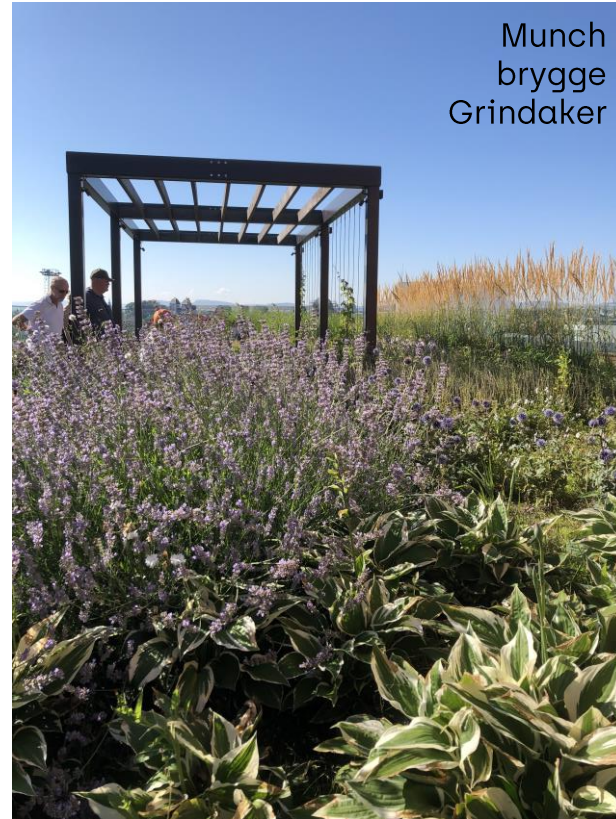

Figur 4 Den pollinerende allmenningen, Atsite

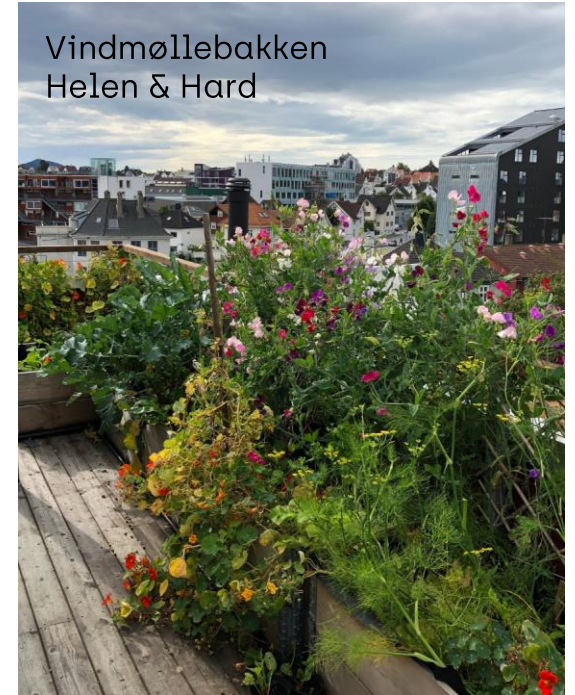
Nesodden:
Den pollinerende
allmenningen

Fra superpolert design til frivillighetens naturbaserte «kaosestetikk»

Munch
brygge
Grindaker

Vindmøllebakken
Helen & Hard

Byens rolle & karakter

Byen sted for bytte av framkomstmidler, varer, kunnskap og ideer

Kristiansund

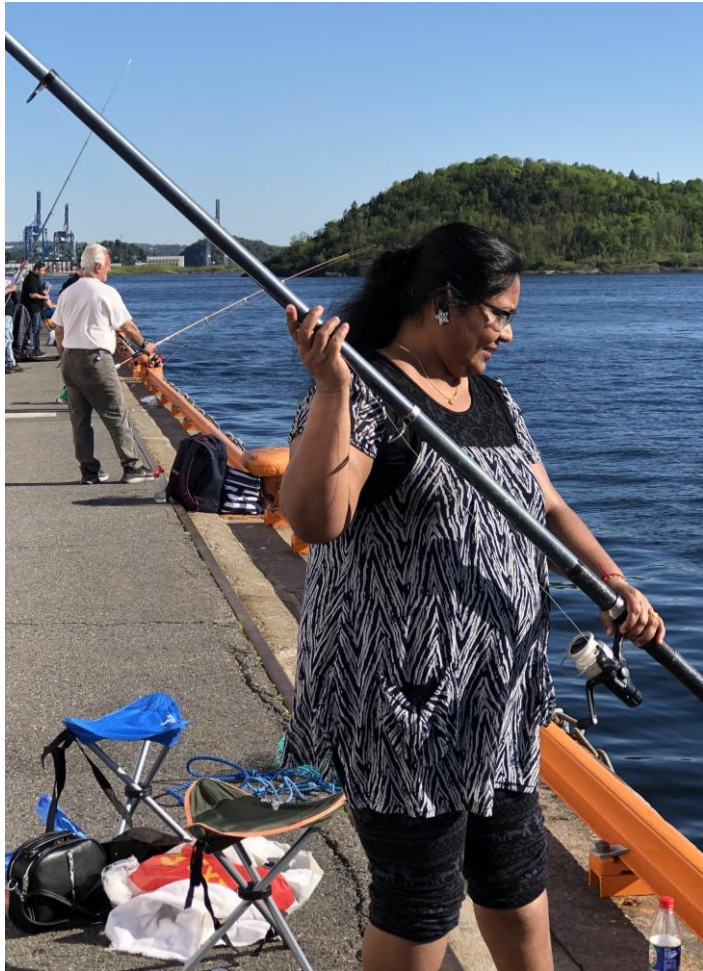

John Pløger: Byens språk – den fremmedes rom

- A. Nærhet til den fremmede som du *betror deg til*
- B. Det *uformelle felleskap* i samtidige, hverdagshandlinger
- C. Det *estetiske felleskap* hvor våre blikk tar rommet i bruk og gir det mening
- D. Det *midlertidige felleskapsrommet* som oppstår når mennesker møtes uplanlagt uten gjentakelse

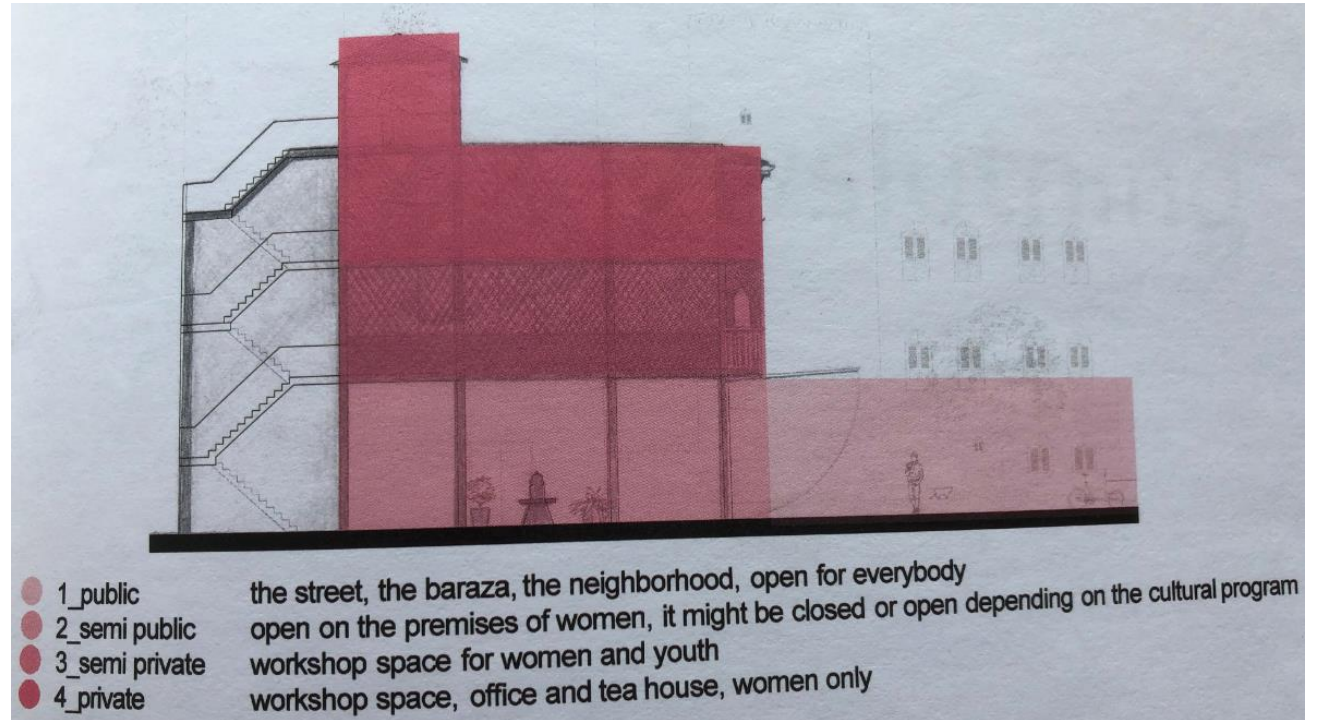
Offentlige byrom med ulike aktiviteter – for alle

Likeverd & trygge offentlige byrom

Anna Falu: Trygge byrom for kvinner er trygge byer for alle

Lommepark Frogner , Bymiljøetaten

Eva Storrusten Old Stone Town Zanzibar master AHO

Innendørs allmenninger - for alle: Deichman bibliotek

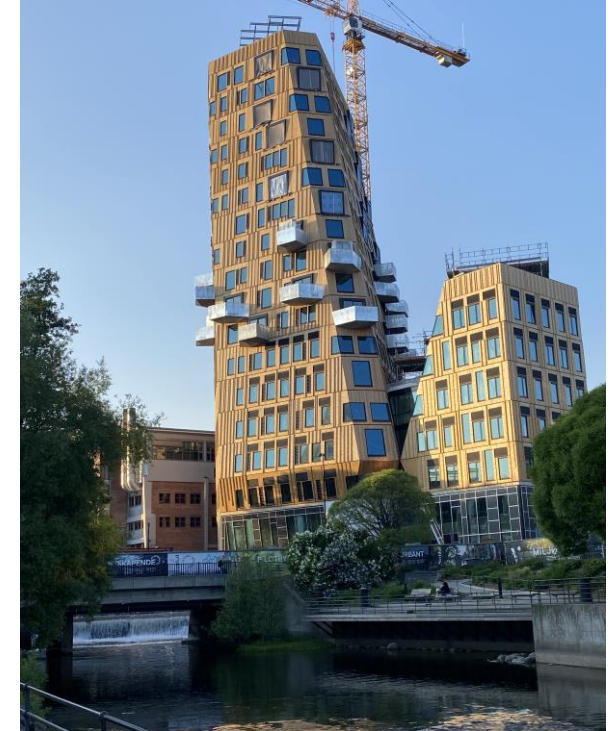
Lund Hagem og Atelier Oslo arkitekter

Byrom og bygg

Samspill landskap og bebyggelse: hva får doimere?

Kristiansund

Vertikal Nydalen,
Snøhetta

Utforske samspill natur, terreng og eksisterende bebyggelsesmønstre

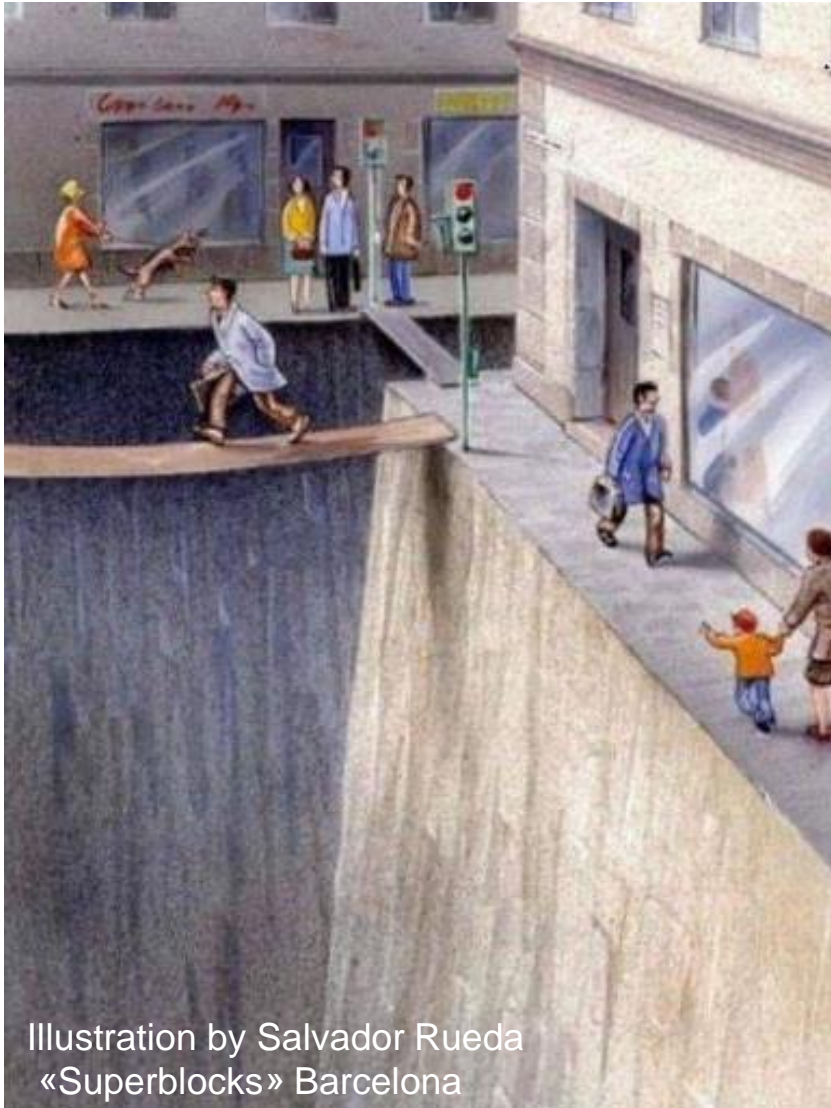
Figur 29. Froen gård. Foto: Øyvind Møller Bakken, Museene i Akershus

Figur 58. Sagakollen feriehjem. Foto: Trygve Rosenvinge

Froen gård,
Sagakollen Feriehjem,
Frogn kulturminnevernplan

Mennesker ønsker bilfrie arealer!

**55 %
think
downtown
Oslo should be
mostly car-free**

27 % disagrees

**54 %
is positive to
more car-free
streets in
Oslo**

*26 %
disagrees*

**47 %
is willing to
drive less to
reach Oslos
climate goals**

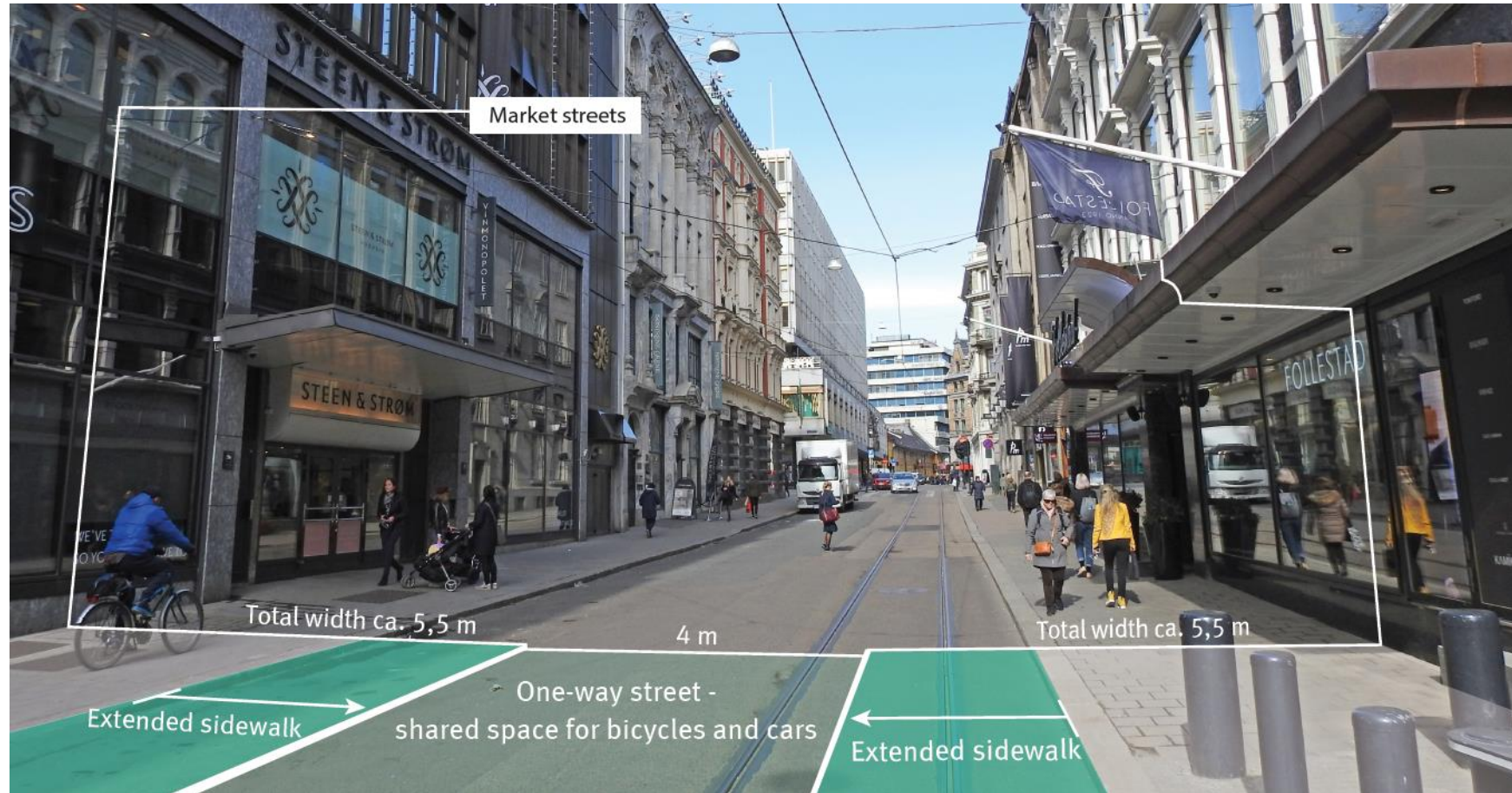
23 % disagrees

Survey The Climate Agency
2017

«Reinventing infrastructure»: ombygge veier til gater & ny, grønn mobilitetsanlegg

Områdereguleringsplan sentrum, Oslo; «torggater» som ny gatetype

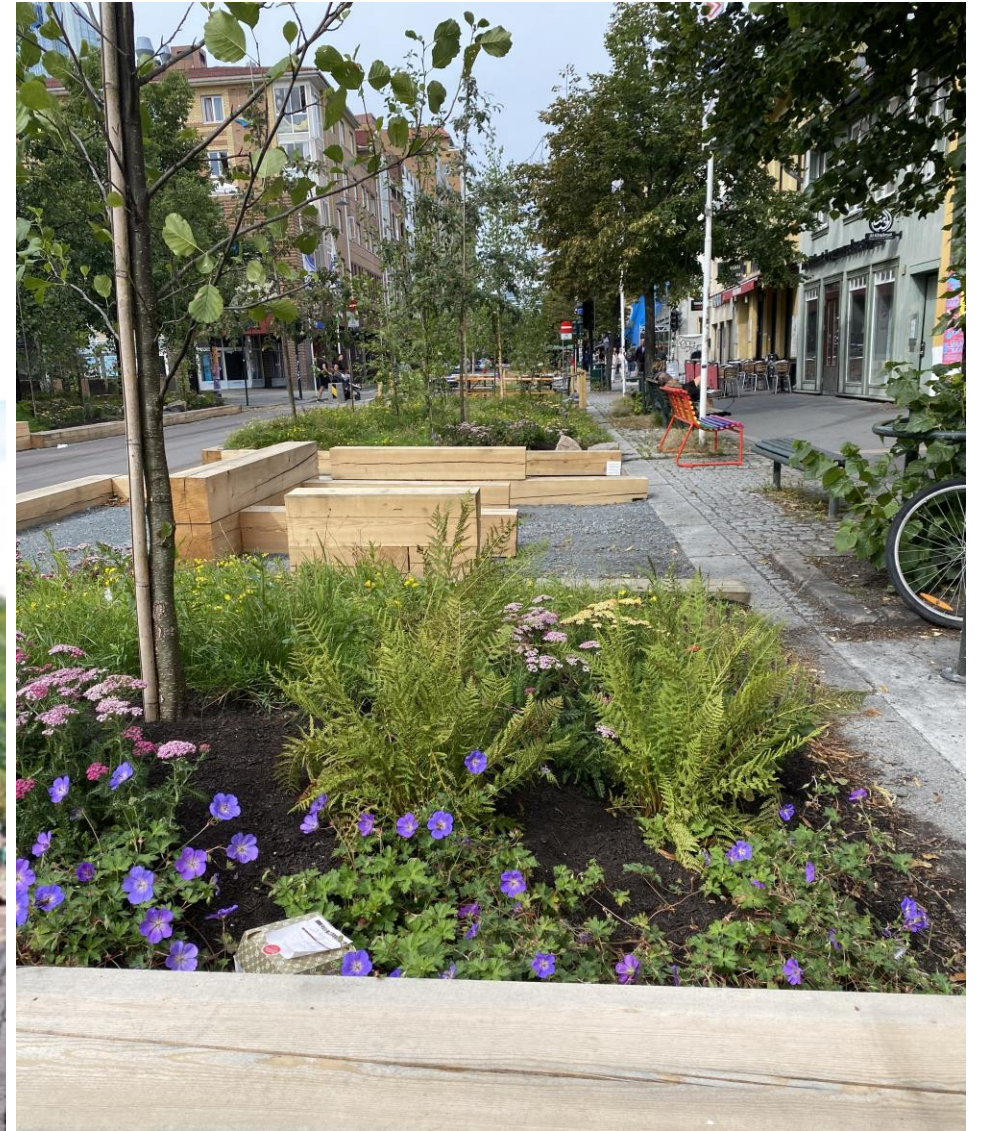

Bylivsgater: Grønland for sykkel og byliv

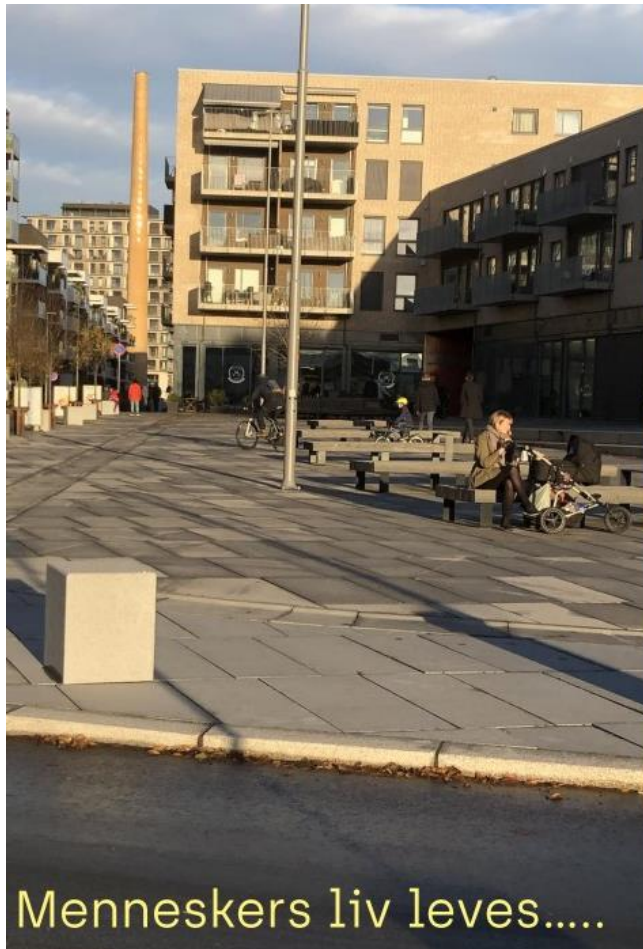
Foto Ida Christine Rydeng

Pusterom i det mest urbane: Bjørvika

Hverdagsbyens allmenne pusterom....

Hverdagsbyen: utvikle det eksisterende

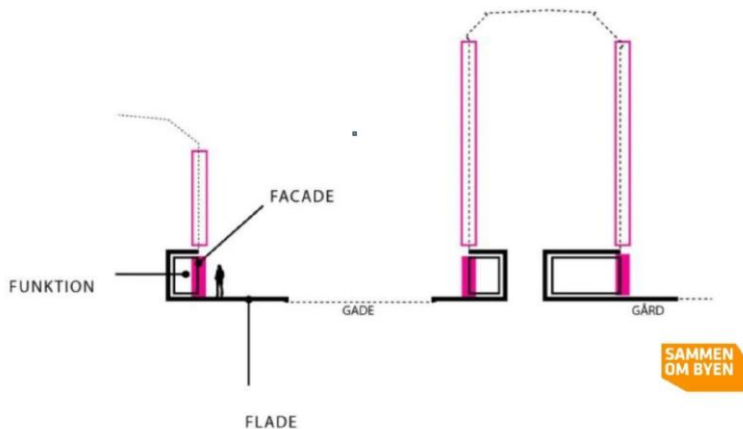

Sæter torg, Oslo

«Kantsonen»: hovedarenaen for byliv

Urbanitet:

- Flerfunksjonalitet
- Byrom & kantsoner
- Bevegelse i by: sammenhenger & forbindelser
- Lokalt særpreg: bynatur & kulturminner

Hverdagsbyen: identitet ved naturgitte og menneskeskapte herlighetsverdier

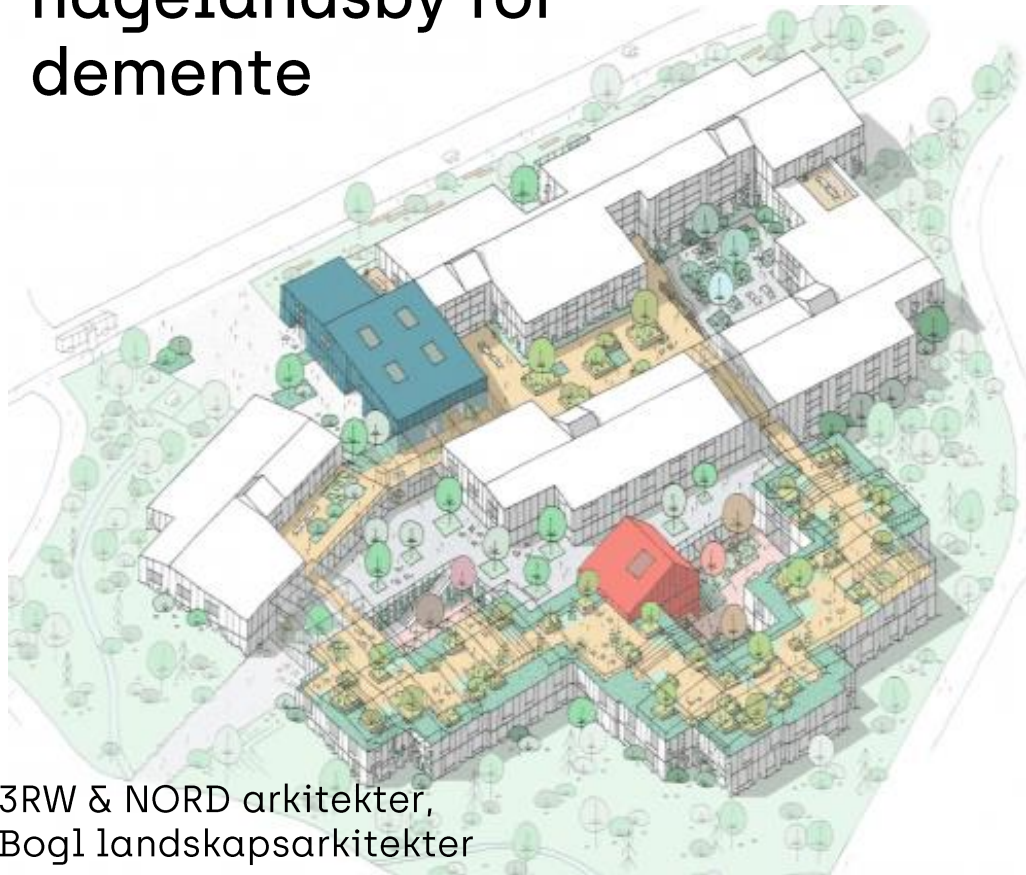

Møllebyen og
Riviera hotell
Moss

Del opp institusjoner i mindre volumer

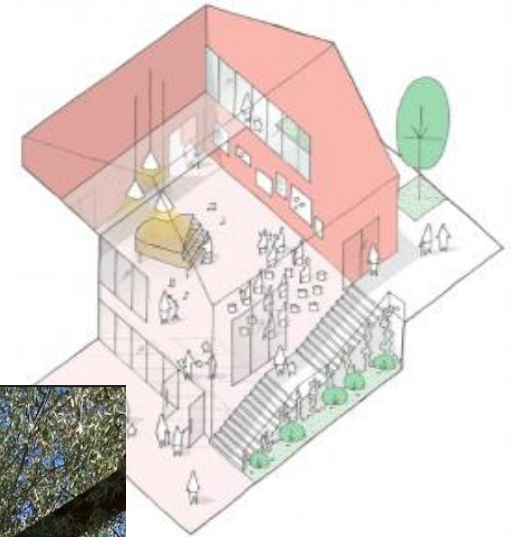
Furuset
hagelandsby for
demente

3RW & NORD arkitekter,
Bogl landskapsarkitekter

Bruk terreng og farger for ulike karakterer: landsbyhus & sansehager

La noen bygningskomponenter ha samklang med eksisterende bebyggelse

Tenk skala og form i gammelt og nytt

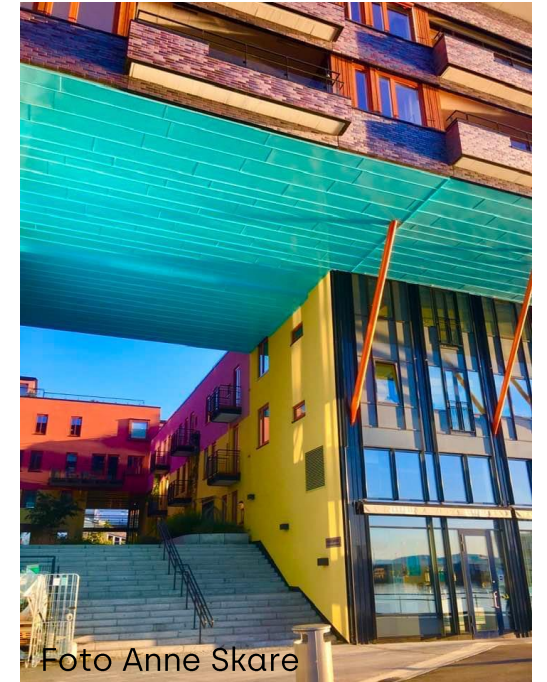
Nordtvedt barnehage, Oslo

Morfeus arkitekter

Tillat mangfold med variasjon, farger & utsyn....

Mangfold: søk muligheter m/merverdi for stedet mellom forvaltning & frivillighet

Aktiviteter på bakkenivå;
partnerskap for «bystue»
& forslag marin strand

Losætra: frivillighetens paradisi; parsellhage med bakstehus

Future farmers,
Lode Vrancan

Grip mulighetene: fleksibel forvaltning av kreative, eksterne initiativ

Bygninger er ikke forbruksvare

Vinslottet Hasle, Kristin Jarmund ark.

Svein Bjørberg og Amin Haddadi 03.02.2020:

«Bygninger er en del av landets *kapital* som må forvaltes på lik linje med andre aktiva. Y-blokka er et godt eksempel på viktigheten av *gjenbruk* sett i relasjon til bla a *klimamål*. Det er *politisk vilje* for investeringer i eksisterende bygg som skal til for å oppnå målene med gode og bærekraftige bygg.»

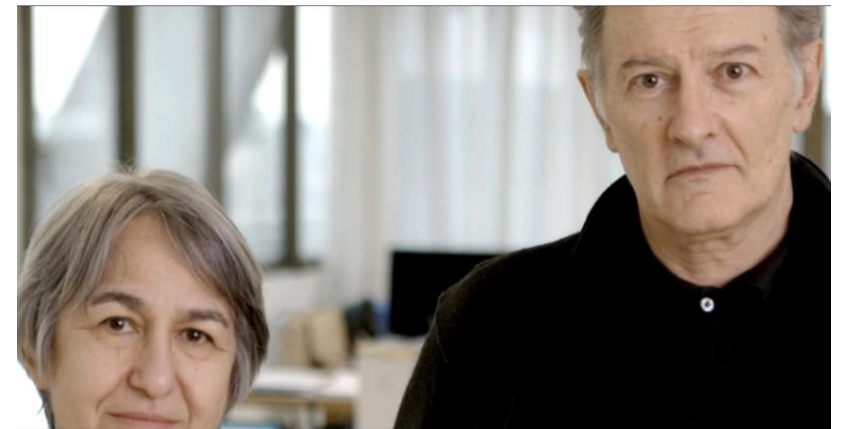

Pritzker Prize: Anne Lacaton & Jean-Phillipe Vassal

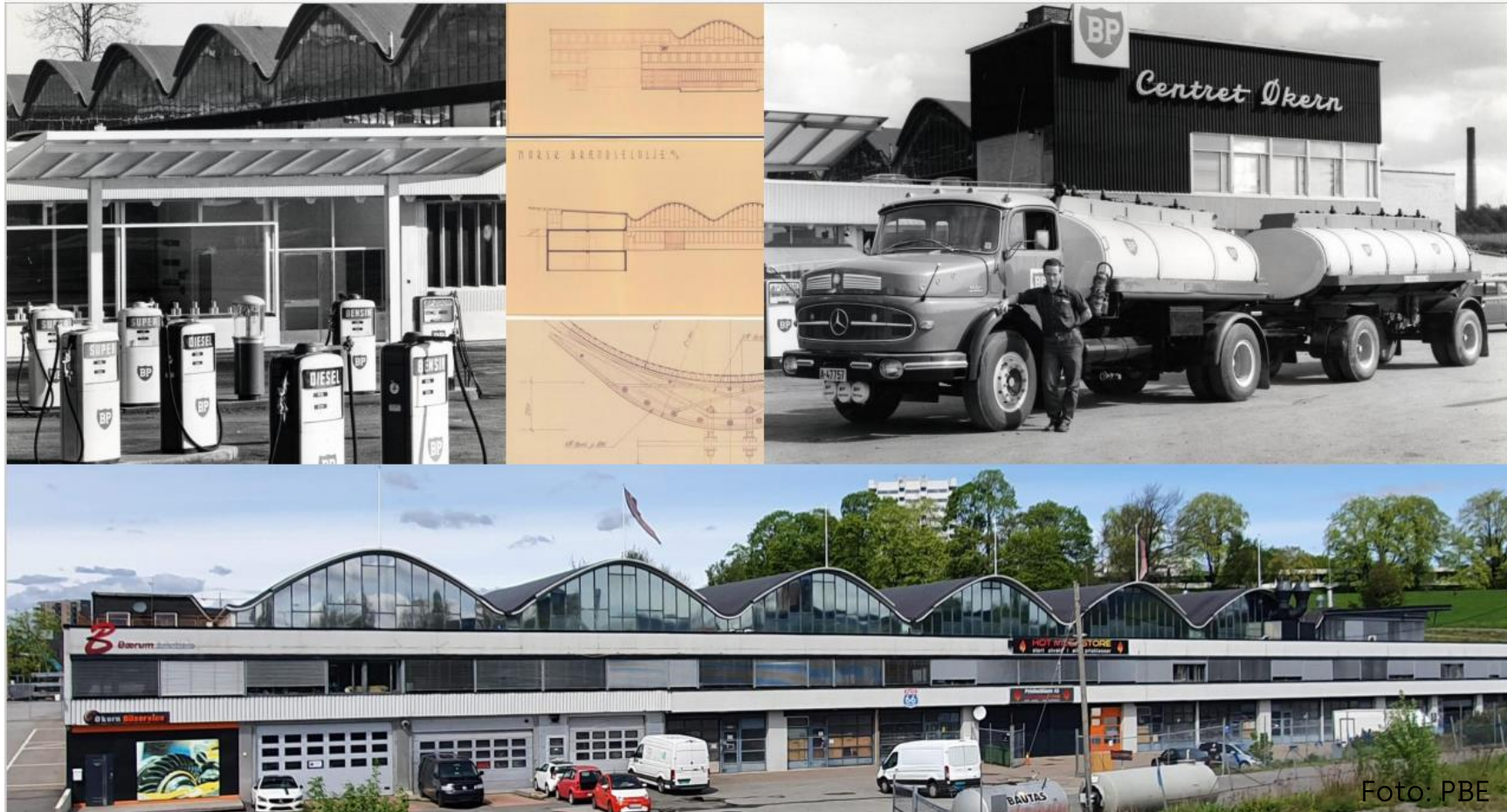
Lacaton & Vassal's utsagn:

"riv aldri, fjern eller erstatt
aldri, legg alltid til,
transformer og gjenbruk!"

Fremtidig vekst: omforming av det vi har.
Hvordan vil prosessene våre endres?

Storskala arkitektur etter krigen; egnet for omforming & «adaptive reuse»?

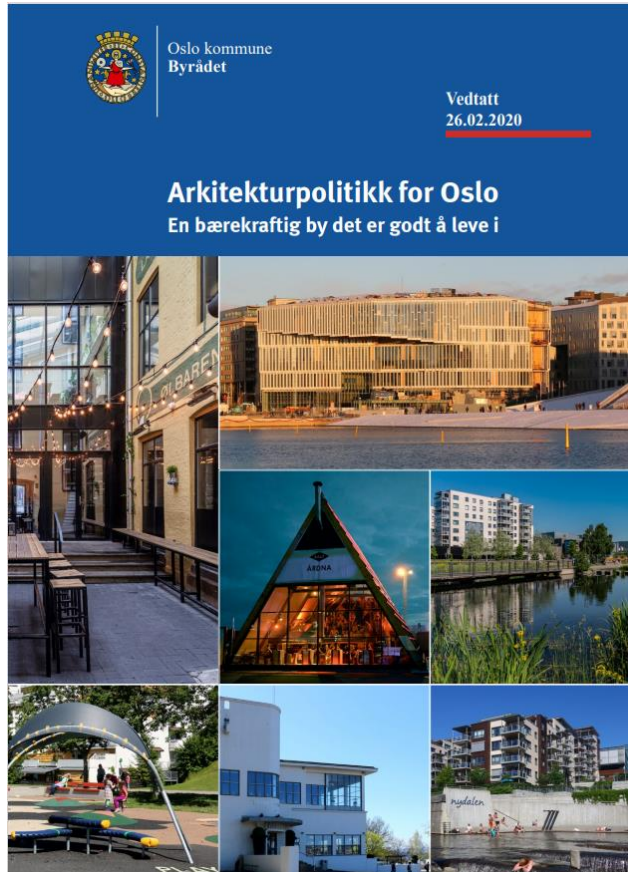
- Adaptiv = Tilpasningsdyktig over tid
- Reuse = ombruk

Kommunens rolle

Hva kan kommunen gjøre?

- Oslos arkitekturpolitikk

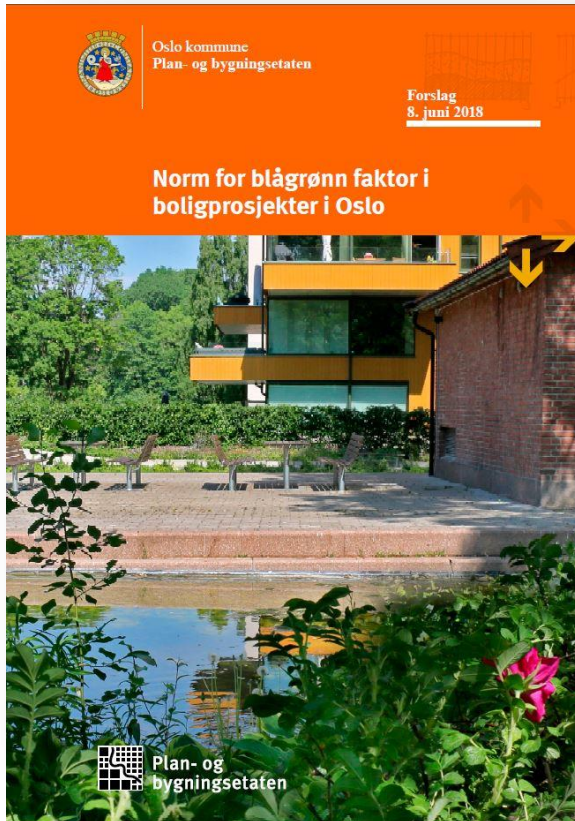
Mål 1: Oslo skal være en ledende by for nyskapende, mangfoldig og vakker arkitektur

- 1.1 Vurdere behov for en rådgivende byarkitekt
- 1.2 Utvikle en veileder for fargebruk i byområder
- 1.3 Ta i bruk «Kvalitetsprogram med eksempelsamling for godt bomiljø i Oslo»
- 1.4 Gjennomføre prosjekter for eksperimentell og innovativ arkitektur
- 1.5 Sikre gode overganger mellom eksisterende og ny bebyggelse
- 1.6 Sikre at det redegjøres for og vurderes hvilke kvaliteter planforslag og byggesøknader har og tilfører i hvert enkelt tilfelle.

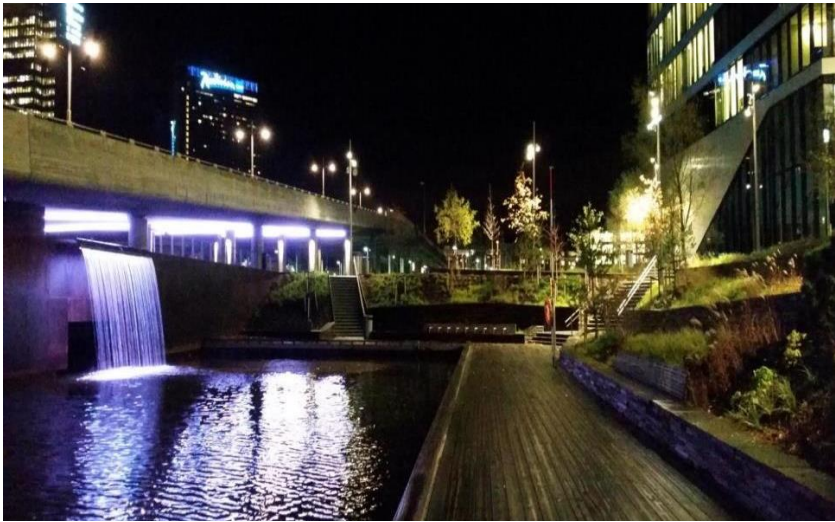
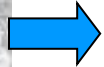
Mål 2: I Oslo skal det vi bygger bidra til å løse miljø- og klimautfordringer

- 2.1 Inspirere og stimulere til klimavennlig arkitektur og byutvikling gjennom forbildeprosjekter
- 2.2 Redusere klimagassutslipp fra byens bygninger, inkludert anleggs- og driftsfasen
- 2.3 Vurdere klimaeffekten av gjenbruk i forhold til nybygg, deriblant bevaringsverdige bygg ←
- 2.4 Fremme innovativ håndtering av overvann som fremhever gode bygg, byrom og stimulerer til biologisk mangfold
- 2.5 Vurdere mulige mikroenergianlegg

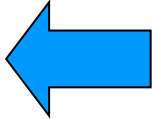
Kvalitetsnormer – for felleskapets behov – gir forutsigbare temaer for drøfting av kvalitet

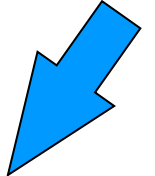
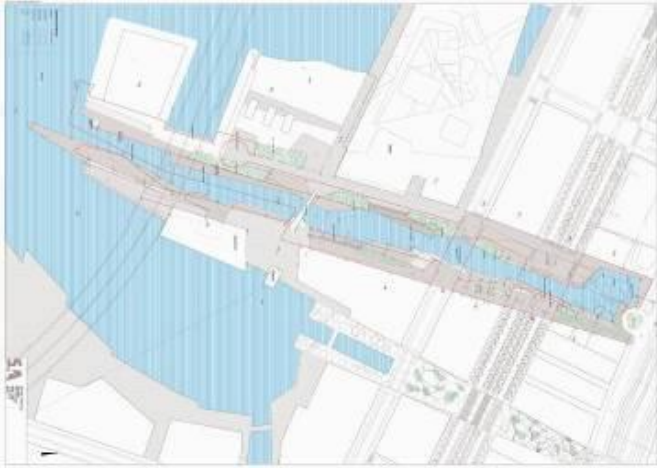
Langsiktig, fokusert, styring av offentlige rom

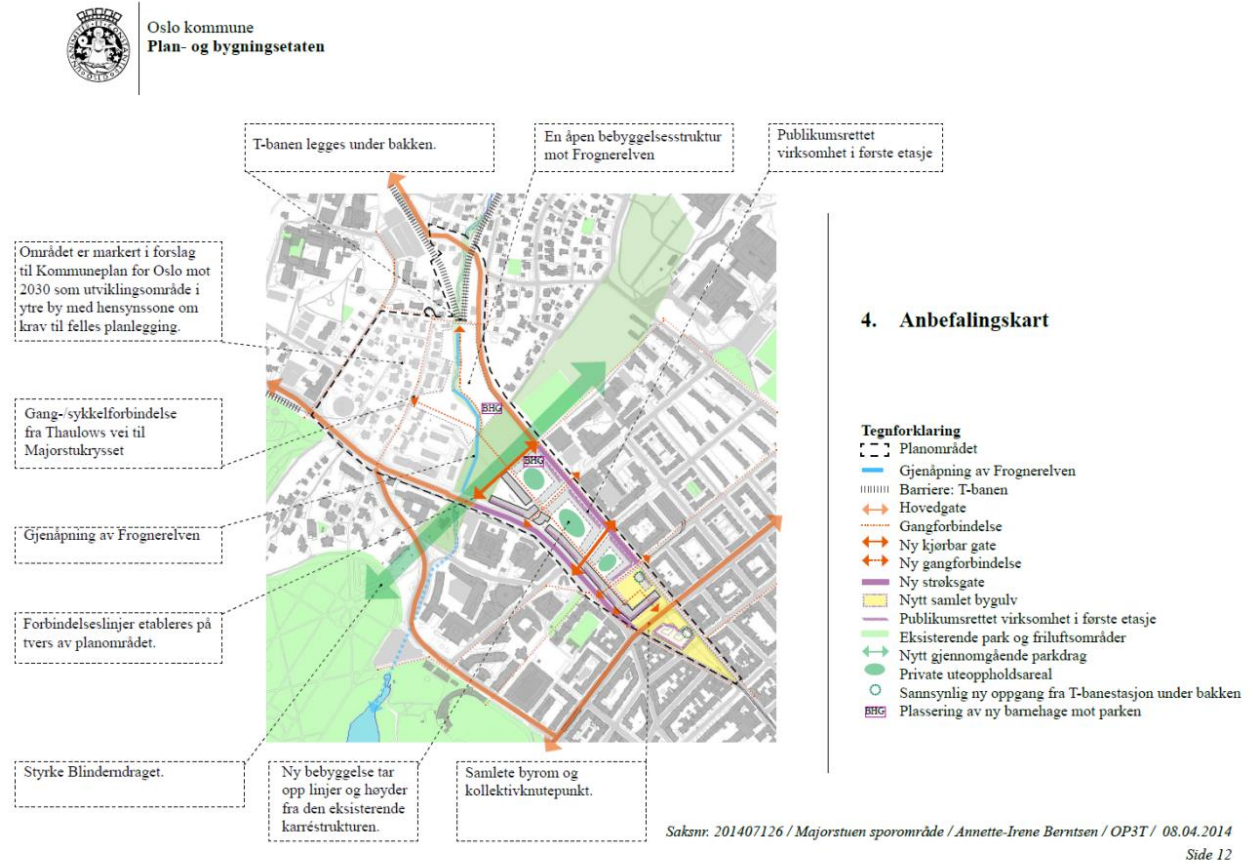
Akerselva ferdig utbygget 2015

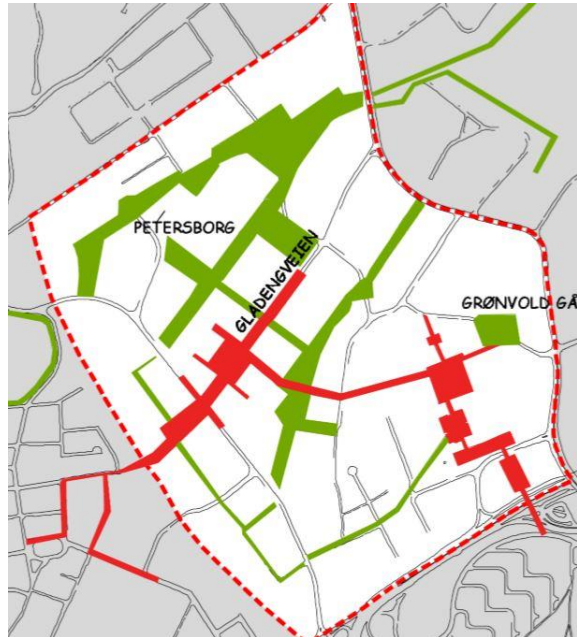
Bebyggelsesplan

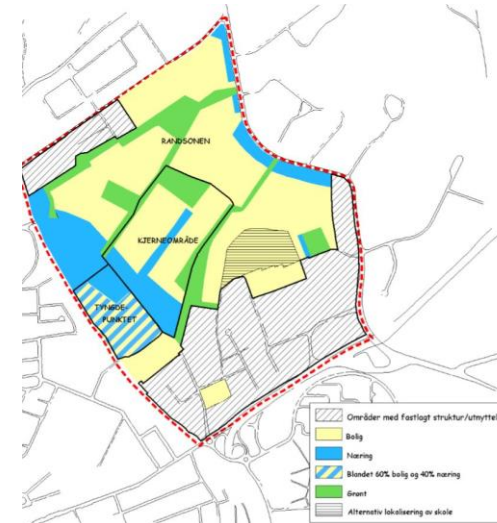
Stedsanalyse (kartlegging, analyse, anbefalinger)

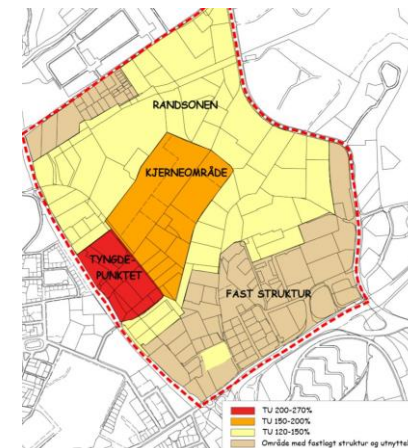
Planleggingsprogram Ensjø (2002)

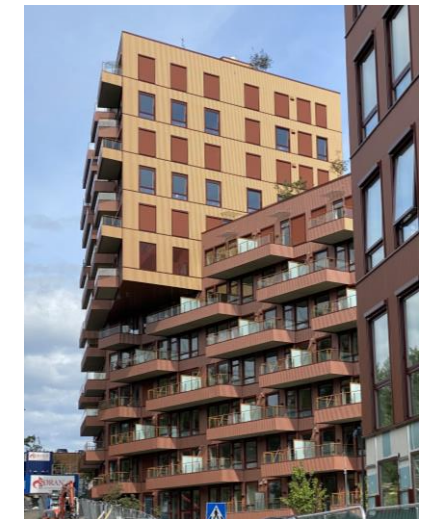
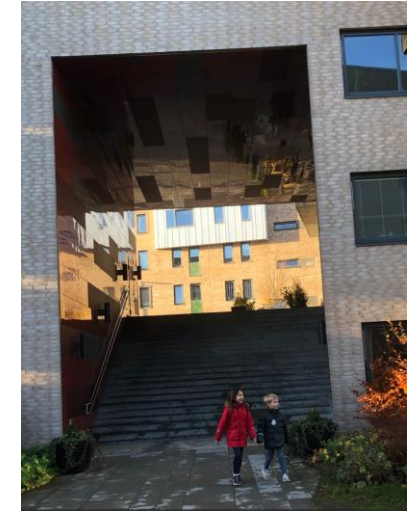
Offentlige rom & grøntstruktur

Arealbruk

Utnyttelse & etasjetall

Samlokalisert & -bruk for ulike funksjoner: mindre byspredning og byggekostnader

Pilotprogrammer: kunnskapsbygging og -deling

FUTURE
BUILT

Arkitema arkitekter

Magasinparken ungdomsskole,
Ski

URBAN
VIBES

Konklusjon; mer langsiktig fokus på kvalitet, ombruk, midlertidighet og kaosestetikk

URBAN
VIBES

Takk for meg

Urban Vibes
City Planning &
Design Consulting